

NEPRIATELIA SRDCA

NEPRIATELIA SRDCA

NEPRIATEL' Č. 2: HNEV

HLAVNÁ MYŠLIENKA

Odpúšťajte si navzájom, ako aj vám Boh odpustil v Kristovi

BIBLICKÝ TEXT: MT 15:23 - 24

ÚVOD K TÉME

Naša séria sa volá Nepriatel'ia srdca. Pre tých z vás, ktorí ste tu prvýkrát iba veľmi v skratke: Tak ako má naše fyzické srdce svojich nepriateľov (cholesterol, málo športu, veľa sladkého), ktorých musíme odstrániť zo života preto, aby sme žili kvalitnejšie, tak aj to naše vnútorné srdce, má svojich nepriateľov, o ktorých málo hovoríme. A nie vždy si kladieme dobré otázky, nie vždy odhaľujeme to, čo v našom srdci je a potom hrozí to, že vážne ochorie naša duša a začne vyrábať problémy. Minule sme hovorili o prvej zo štyroch chorôb: vine.

Dnes prejdeme cez hnev. Možno že taká najkľúčovejšia otázka je, že či je hnev zlý. Je hnev naozaj chorobou srdca? Prečo by mal byť? Apoštol Pavol hovorí v liste Efezským takú zaujímavú vec: "Hnevajte sa, ale nehrešte." (Ef 4:26) Hovorí, môžete sa hnevať, práve, že mali by ste sa hnevať, ale nehrešte. A to znamená, že hnev je emócia, ktorá môže byť aj dobrá, aj zlá, závisí, čo je predmetom nášho hnevu. Dokonca dalo by sa povedať, že v istých prípadoch môže byť absencia hnevu, to, že sa nehneváme, príznakom choroby.

Keď vidíme, že sa deje zlo, že sa deje nespravodlivosť a my sa nehneváme a nič to s nami nespraví, tak to je tiež choré. Vidieť zlo a nehnevať sa, nepovstať voči zlu je presným opakom toho, čo robí Boh. Lebo Boh vždy, keď vidí zlo, tak sa naňho hnevá.

Takže nie je pravda, že kresťania by sa nemali hnevať a kresťania by mali byť pokojní a môžete im hádzať pomaranče do hlavy a oni tam budú stále stáť a môžete im rozkradnúť byt a oni by vám mali ešte dať zvyšok toho bytu. Nie je to úplne pravda. Sú situácie, kedy sa máme hnevať a máme zakročiť, ale dnes chceme hovoriť o takom type hnevu, ktorý nie je dobrý. O takom type hnevu, ktorý likviduje nás a ktorý likviduje naše okolie a likviduje všetky vzťahy, ktoré máme, vrátane vzťahu s Bohom.

NEPRIATEL' Č. 2: HNEV

Rôzne typy hnevu

A u rôznych ľudí vyzerá rôzne, lebo sme rôzne povahy. Nieкто je cholerik, ja som trošku cholerickejší, takže moja manželka Janka vie, keď sa hnevám, lebo to je vidno. Nieкто môže pôsobiť veľmi pokojne. Máte pocit, že to je veľmi pokojný, rozvážny človek, ale v skutočnosti ten hnev je hlboko v ňom a vrie to tam. Prejavuje sa to rôzne: nieкто začne kričať, nieкто je iba sarkastický a ironický, nieкто sa pomstí. Ale je typ hnevu, ktorý je zameraný na nás a likviduje všetko okolo nás. Hlavná myšlienka na dnes je to, že hnev komunikuje, že nieкто mi niečo dlhuje.

Ak cítim vinu, tak mi ten pocit viny komunikuje, že ja niekomu niečo dlžím. Dlžím niekomu ospravedlnenie, dlžím niekomu náhradu škody, ale hnev, keď cítim hnev, a teraz nie ten spravodlivý, ale ten druhý, tak mám pocit, že nieкто mi niečo dlhuje. A dokonca mám pocit, že mi nieкто niečo dlhuje aj právom.

Ten dôvod pre hnev môže byť aj oprávnený. Nieкто mi dlhuje pracovné miesto. Nieкто mi dlhuje finančný postup. Nieкто mi dlhuje lásku, ktorú ja som dával a teraz ju nedostávam. A začínam cítiť hnev, lebo viem, že nieкто mi niečo dlhuje. A tak ideme životom a píšeme také príbehy. Píšeme príbehy, ktoré rozprávame ľuďom okolo nás. Napríklad, jeden z takých príbehov, ktorý píšeme, môže byť to, že ten človek, na ktorého sa hnevám, mi zničil detstvo. Z nejakého dôvodu. Možno, že je to člen rodiny, ktorý odišiel a nemal odísť, alebo je to nejaký človek zo školy, ktorý mi zničil moje zážitky zo školy. Možno, že je to príbeh, o tom, že nás mali povýšiť v práci. A nie je to fér, že som tam, kde som. A kopec ďalších príbehov.

A problém tých príbehov je, že mnohé nemajú šťastné konce. Tie mnohé viny, alebo tie mnohé dlhy, ktoré ľudia majú voči nám sa nedajú splatiť. Keď vám nieкто oškrie auto, to sa dá vyriešiť. Auto zaplatíte, ale čo spravíte s niekým, kto vám zobral časť života, roky, ktoré sa nikdy nevrátia? A tento nevyriešený hnev, tieto príbehy, to je to, čím vysvetľujeme a obhajujeme to, čo v nás ten hnev robí. Že sa stávame zlostnými, že začíname byť protivní, nervózni, hnevliví na všetkých naokolo. A tieto príbehy sú to, čím odrážame akúkoľvek kritiku, ktorá na nás príde. Lebo nieкто príde a povie, že vieš o tom, že zraňuješ ľudí okolo seba? A ja vtedy vyťahujem z vrecka svoj príbeh a začnem hovoriť tento príbeh. A je tak presvedčivý. Je tak presvedčivý, že každý, kto ten príbeh počúva, tak začne za chvíľku chápať a hovorí si, že jasné. Úplne, úplne chápem. Asi aj ja by som bol taký. A nevyriešený hnev schytávajú ľudia, ktorí s tým niekedy nič nemajú. Naša rodina, naši priatelia.

Liek na hnev: ODPUSTENIE

A to, čo ten hnev vyliečí, je to, že niekomu odpustím. To bude dnešná téma. Ak chceme vyliečiť túto chorobu srdca, musíme sa naučiť odpúšťať. Také triviálne, odpustiš, je to jasné ako facka. Ja by som sa tomu predsa len rád povenoval, pretože si myslím, že to odpustenie nie je také ľahké, ako sa povie. Ide to oveľa ťažšie.

A je to preto, lebo čo som hovoril, že ten hnev nás samých presvedča o tom, že my sme obeť situácie. My sme obeť a my sa máme právo hnevať. A ako to teraz bude vyzeráť, že niekomu odpustím? To znamená, že ten človek už nemusí ten dlh. To znamená, že z toho vyviazne. A koľkokrát? Čo je to za systém? A čo ak nemám silu odpustiť? Čo ak už som to skúšal odpustiť a zase sa vrátili tie pocity a vlastne nikam to nespeje. Veď ja som obeť!

NEPRIATEL' Č. 2: HNEV

BIBLICKÝ TEXT: LIST EFEZSKÝM 4:31 - 32

Tak poďme sa pozrieť, čo o tom hovorí Biblia. V liste Efezským 4:31 - 32 sa píše toto. Odhodte každé rozhorčenie, vášeň, hnev, krik a rúhanie so všetkou zlobou. Tak wow. Odhodte. Akože to iba tak hodím za hlavu? Slovo odhodte sa tak prekladá, ale v originálnom jazyku to znamená: zbavte sa toho, odlepte to zo seba. Ako keď idete po lese a nalepí sa na vás pavučina a vy začnete utekať a strhávať tú pavučinu dole, tak to slovo je ten proces dávania dole tej pavučiny ako niečoho hnusného, lepkavého.

ÚVOD K TEXTU

Pavol, ktorý píše tento text, hovorí, že odhodte preč to, čo cítite. Odhodiť emócie. Je jedno, že to cítite, ale odhodte to preč. A otázka by bola, že ako to spraviť? Veď ja som obeť, čo s tým mám robiť? On netuší, v akej som situácii. Čo je ten Pavol zač? A mohli by sme mať pocit, že Pavol je ako tí ľudia na Instagrame, ktorí píšu článok a odfotia sa s laptopom a s kávičkou v nejakej kaviarni a dajú hashtag I love my job. Proste milujem svoju prácu a píšem ti taký list, že nerieš, nehnevaj sa. A ten Pavol s tou kávičkou, kdesi na ostrove vypisuje tieto listy a ja tu mám svoj život.

Tak dovoľ, aby som ti trochu povedal, že za akých okolností píše Pavol tento list. Pavol bol politicky prenasledovaný a bol prenasledovaný nespravodlivo. A vo chvíli, keď píše tento list, je už asi rok v base a čaká na proces, ktorý asi skončí v jeho neprospech a skončí vážne zle. Len preto, že nevyhovoval nejakým ľuďom. Čiže na Pavlovi sa deje šialená krivda a on napriek tomu má postoj, aký má, a hovorí, odhodte každé rozhorčenie. A pokračuje ďalej.

Hovorí, odhodte každé rozhorčenie, vášenie, hnev, krik a rúhanie so všetkou zlobou a buďte k sebe dobrí, milosrdní, odpúšťajte si navzájom. Ale nie všetci si zaslúžia odpustenie. Niektorí za to nestoja. Ale Pavol končí svoju vetu ešte jednou vecou: ako aj vám Boh odpustil v Kristovi. Odpúšťajte si navzájom, ako aj vám Boh odpustil v Kristovi. Takže toto jedno, maličké "ako aj", mení význam celého odpustenia. Nehovorí len odpúšťajte si, ale hovorí, že odpúšťajte si a dám vám príklad toho, ktorý odpúšťa a z Neho si berte príklad, lebo niekto odpúšťa vám. A otázka alebo výzva, ktorú nastavuje Pavol je: čo ak my nemusíme žiť život s pocitom, že sme obeť? Čo ak nemusíme byť obeťou vlastnej minulosti? Čo ak nemusíme byť obeťou okolností a skúseností, ktoré máme?

BIBLICKÝ TEXT: MATÚŠ 18 -

ÚVOD K TEXTU

A rád by som teraz v jednom biblickom príbehu vysvetlil túto jednu vetu. Čo to je, ako aj vám Boh odpustil v Kristovi? Tak sa opäť pozrime do Matúša, 18. kapitoly. Tam je príbeh, ktorý rozpráva Ježiš a snaží sa tento princíp aplikovať do konkrétnej situácie. Takže jeden z tých ľudí, ktorý bol s Ježišom, Peter, prišiel k Ježišovi a hovorí, Pane, keď sa brat prehreší proti mne, koľkokrát mu mám odpustiť? Či až sedem ráz? Prichádza Peter a hovorí Ježišovi, dobre, mal som o zvyku odpúšťať ľuďom iba raz, vidím, že ty vyučuješ o láske, tak odpustím sedemkrát? Alebo kde je hranica? Koľkokrát mám odpustiť človeku?

NEPRIATEL' Č. 2: HNEV

No Ježiš mu odpovedal: Hovorím ti nie sedem ráz, ale až sedemdesiatkrát sedem. Jednoducho: veľakrát. A potom Ježiš začne rozprávať tento príbeh. Preto sa nebeské kráľovstvo podobá kráľovi, ktorý chcel účtovať so svojimi sluhami. Keď začal účtovať, priviedli mu jedného, ktorý mu bol dlžný desaťtisíc talentov. Dobré, 10-tisíc talentov je viac ako 10-tisíc eur. 10-tisíc talentov bolo niekoľko celoživotných zárobkov. To bola obrovská, obrovská suma peňazí. Priviedli mu jedného chudáka, ktorý bol dlžný 10-tisíc talentov. A pretože mu ich nemohol vrátiť, pán rozkázal predať jeho, jeho ženu, deti i všetko, čo mal a dlh splatiť.

Takže vidíte, že to bol tak veľký dlh, že sa rozhodol predať toho sluhu, jeho ženu aj deti do otroctva. Všetko, čo mal, predal a ešte stále zostal dlh, ktorý bolo treba splatiť. Ten dlh mu úplne prerástol cez jeho hlavu. A tu mu sluha padol k nohám a na kolenách ho prosil, pozhovej mi a všetko ti vrátim. Pán sa nad sluhom zľutoval, prepustil ho a dlh mu odpustil. Tu krásne vidno, ako Ježiš prirovnáva to odpustenie na princípe dlhu.

Hnev je to, že niekto dlhuje mne a odpustenie je to, že ja zruším ten dlh, ktorý mi niekto dlhuje. A to podobnosť pokračuje ďalej. Len čo ten sluha odišiel, stretol jedného zo svojich spolusluhov, ktorý mu bol dlžný 100 denárov. Takže predtým bolo 10-tisíc, teraz je 100. A chytil ho, škrtil a volal, vráť, čo si dlžen. Spolusluha mu padol k nohám a prosil ho, pozhovej mi a vrátim ti. Takže sme znova v tej istej situácii, kde teraz ten sluha, ktorému bolo odpustené, je v pozícii moci. Teraz on je ten, ktorý je tou autoritou a jeho kamarát, spolusluha, prichádza a hovorí, že odpusť môj dlh voči tebe. A prosí ho, pozhovej mi a vrátim ti. On však nebol ochotný, ale odišiel a dal ho do väzenia, kým mu nesplatí dlžobu.

Takže ten príbeh sa zrazu vyvíja inak. Veľký dlh je odpustený, malý dlh nie je odpustený. Ten sluha nie je ochotný odpustiť svojmu spolusluhovi. Príbeh pokračuje. Keď jeho spolusluhovia videli, čo sa stalo, veľmi sa zarmútili. Išli a oznámili svojmu pánovi všetko, čo sa stalo. Tu si ho pán zavolať a povedal mu: ty zlý sluha, odpustil som ti celý dlh.

Keď čítame ten príbeh, úplne s ním rezonujeme. Aspoň myslím, že väčšina z vás s tým súhlasí a máte ten pocit, že toto nie je fér. Veď tebe bolo odpustených 10-tisíc a jemu nevieš odpustiť 100. A tebe bolo odpustené veľa. A pán pokračuje - pretože si ma prosil, odpustil som ti, nemal si sa teda aj ty zľutovať nad svojím spolusluhom, ako som sa ja zľutoval nad tebou? Nie je to tak? A posledná veta je kľúčová. Jeho pán sa rozhneval a odovzdal ho mučiteľom, dokiaľ nesplatí celú dlžobu. Takže príbeh končí tým, že pán hovorí: Ja som ti odpustil, ty nevieš odpustiť, tak to beriem späť. Nič ti nevraciam. Ty vráť všetko.

A Ježiš končí to vysvetľovanie vetou, že tak aj môj nebeský otec urobí vám, ak neodpustíte každý zo srdca svojmu bratovi. Veľmi radikálne slová. Keď Ježiš chodil po zemi, nebola to len láska a mier, ale s radikálnym spôsobom. A je trochu zložitá vysvetliť, že čo to presne znamená, ale pravda, ktorú Ježiš hovorí, je tá, že ak my nebudeme schopní a ochotní odpustiť, tak v konečnom dôsledku my na to doplatíme. Niečo zlé sa s nami stane.

NEPRIATEL' Č. 2: HNEV

Vysvetlenie podobenstva

Ten kráľ, ktorý odpúšťa, je ako Boh. Ten sluha, to sú tí z nás, ktorí majú odpustené od Boha a vedia veľmi dobre, že Boh im odpustil omnoho viac, než sme boli schopní kedykoľvek v živote splatiť. A ten druhý sluha, ktorý dlhoval peniaze tomu prvému sluhovi, tak to sú tí ľudia okolo nás, ktorí nám nevedia splatiť naše dlhy. Alebo nám niečo dlhujú. To sú tí ľudia, ktorí nás hnevajú, ktorí sa nás dotkli, ktorí nás zranili. A Ježiš ukazuje, že človek, ktorému Boh veľa odpustil, by mal mať úplne iný vzťah k ľuďom, ktorí žiadajú o odpustenie Jeho, alebo aj keď nežiadajú.

Späť k tomu, čo vraví Pavol. Pavol hovoril, že odpúšťajte ako Kristus a v tomto je v kresťanstve zásadný rozdiel ako v iných náboženstvách, lebo mnohé iné náboženstvá hovoria tiež: miluj druhých, odpúšťaj druhým, žime v mieri. A otázka by bola, v čom je kresťanstvo iné? Na čo ho potrebujeme?

A zásadný rozdiel je ten, že Pavol na rozdiel od iných náboženstiev nehovorí, že odpúšťaj preto, lebo je to správne. Nehovorí odpúšťaj preto, lebo je to ďalší krok k niečomu lepšiemu. Nedáva tam motivačné reči, že odpúšťaj, lebo to dokážeš a keď odpustíš, budeš mať lepší život. Žiadna sebamotivácia. To, čo Pavol hovorí, je to, že odpúšťaj, pretože si pripomeň, aká je tvoja identita. Odpúšťaj, pretože si pripomeň, kým si sa stal. A každý, komu odpustil Boh tie veľké veci, ktoré mu odpustil, tak už nie je iba človekom, ktorému bolo ublížené, ale človekom, ktorému bolo obrovsky odpustené.

Takže ten text je hlavne pre veriacich. Veriaci ľudia, ktorí veríme, že Boh vidí naše hriechy, veríme, že ich odpustil, veríme, že prikrýva celú našu existenciu svojim odpustením, si musíme pripomínať, že my máme v Ježišovi niečo, čo zásadne mení náš život. My vieme, že celé ľudstvo je dlžníkom Boha a Boh má absolútne právo hnevať sa.

Pretože vždy, keď zraňujeme ľudí okolo seba, zraňujeme Boha. Vždy, keď nie sme dokonalí vo veciach, ktoré robíme, tak sa prehrešujeme voči Bohu. A nič z toho, čo nám Boh dáva, tie zaslúbenia, ktoré nám dáva v Biblii, nič z toho sme si nezaslúžili pre náš krásny úsmev a modré oči. Ale Boh odpustil. Boh odpúšťa. Boh platí. Vždy, keď niekomu niečo odpustíte, musíte to zaplatiť. Keď odpustíte niekomu to, že vám poškral auto, tak má odpustené a vy platíte tie škrabance.

Sme obdarovaní

A kresťanstvo nám dáva úplne inú perspektívu. Kresťanstvo nám hovorí, že my sme tí, ktorým bolo odpustené. My máme novú identitu. A v tieni nášho zranenia, keď my sme zranení, tak niekomu odpustiť znamená, že ho vlastne odmením. Že ja zatiahnem jeho dlh. Vo svetle Ježišovho učenia my, kedykoľvek niekomu odpúšťame, tak iba si uvedomujeme, že sme tí, ktorí sme nehodne prijali odpustenia a dávame ho ďalej.

Odpustenie je dar jednej nehodnej duše druhej. A tak to, čo hovorí aj Ježiš v tejto radikálnej vete, je to, že srdce, ktoré nevie odpúšťať, je srdce, ktorému nebolo odpustené. Srdce, ktoré nechce odpustiť, je srdce, ktoré zabudlo. Zabudlo, aká je jeho identita. Srdce, ktoré možno že nikdy nezmenilo svoju identitu. Nikdy nepochopilo, že bolo veľmi obdarované. A zároveň je tento text obrovskou pozvánkou pre tých z nás, ktorí tu sme a ešte možno nezažívame s Bohom to, o čom tu hovorí Ježiš. Nezažili sme Božie odpustenie. Je to príležitosť začať žiť život úplne z novej perspektívy. Nemusíme byť obeťou, ale môžeme sa stať tým, kto je obdarovaný.

NEPRIATEL' Č. 2: HNEV

Naše príbehy

A tak, späť k príbehom. Máme príbehy, ktoré píšeme, ktoré každému rozprávame a tie príbehy sa stávajú ospravedlnením toho, ako sa správame. Ale to, čo Ježiš a Pavol hovoria, je to, že ak Boh vstúpi do nášho života, tak tie príbehy sa nestanú ospravedlnením toho, ako sa správame, ale stanú sa veľkým kontrastom. Budeme sa správať inak, ako by každý čakal. Možno, že poznáte ľudí okolo vás, ktorí sú spokojní, šťastní, prajní, prajú ľuďom okolo, nie sú hnevľiví a máte pocit, že asi to majú v živote ľahšie, nebolo im toľko ublížené, ale keď začnete počúvať ich príbehy, tak vy zistíte, že oni vlastne žijú vo veľkom kontraste s tým, čo sa im dialo. Z Pavlovho listu sa môže zdať, že ho píše niekde pri káve a je spokojný, ale on píše z basy.

Keď do toho vstúpi v Boh, tak kontrastný život znamená, že sme boli oslobodení z minulosti. Sme oslobodení z pazúrov našich okolností, z pazúrov sveta, ktorý nám každý deň dáva príležitosť pre hnev. Odpustí druhým tak, ako Boh tebe a tvoj príbeh sa stane kontrastom k tomu, ako sa správaš. Tvoje správanie bude kontrastom k tvojmu príbehu.

Z Á V E R

Štyri praktické kroky na záver.

Prvá vec je: skúste identifikovať, na koho sa hneváte.

Zabudnutie nie je to isté, čo odpustenie. Riešením nášho hnevu nebude zabudnúť na hnev, ale odpustiť. A prvý krok je ten, že identifikujem, na koho sa hnevám.

Druhá vec je, že si určím, čo je tá vec, o ktorú ma ten človek pripravil.

Veľmi nám môže pomôcť, keď to napíšeme na papier. Keď sa zavrieme do izby, budeme tam chvíľku sami a napíšeme si, tento človek je ten, na ktorého sa hnevám. A toto je vec, o ktorú ma pripravil.

Pripravil ma o postup v kariére, detstvo, voľné leto, spánok... Čo sú tie veci, o ktoré ma ten človek pripravil?

Tretí krok je zrušiť dlh.

Je to veľmi dôležitý krok a je dôležité, aby ten krok bol zapamätateľný. Môže to byť modlitba, v ktorej hovorím Bohu, nech to zo mňa zoberie. Alebo urobte niečo vizuálne. Niektó to môže napísať na papierik a spáliť to v krbe. Alebo ak ten človek tu už nie je, dajte si pred seba prázdnu stoličku a predstavte si, že tam ten človek je a všetko mu vyrozprávajte. Nie preto, že by ho teraz počul, ale preto, lebo to bol symbolický úkon, na ktorý si potom viete spomenúť.

Potom je tu bod číslo 4 a to je to, že potrebujeme urobiť hrubú čiaru.

V mysli vieme odpustiť, ale spomienky nevieme zmazať. Keď vám niekto ublíži, tak vy viete prejsť tri body, ale neviete zmazať spomienky, ktoré sa stále vracajú. A nie je dobré ich rozpitvávať, nie je dobré ani pred nimi utekať, ale je dôležité, je postaviť sa im čelom a pripomenúť si, že toto som už raz uzavrel, toto je vec, ktorú som už raz zrušil a nikto mi nič nedlhuje.

NEPRIATEL' Č. 2: HNEV

Pretože pocity sa menia, ale rozhodnutie ostáva. To, čo sme spravili, tak to ostáva. A ja si myslím, že **Boh ten štvrtý krok (hrubú čiaru cez naše dlhy), musí robiť každý deň.** Pretože každý deň niečím zraníme Boha a keby sa tým Boh nechal rozkývať a nepripomenul si to, čo spravil na kríži, to, že zmazal naše dlhy, keby si toho nepripomínal, keby to nemal v pamäti, tak nanovo každý deň ho môžeme niečím vytočiť. Ale toto je Boh, v ktorého veríme. Boh, ktorý robí hrubé čiary. Boh, ktorý sa nenechá rozkývať emóciami. Keď odpustí, tak odpustil. A toto je Boh, ktorý nám je príkladom, aby sme takto nakladali s ľuďmi okolo nás.

A kresťanstvo nám dáva úplne inú perspektívu. Kresťanstvo nám hovorí, že my sme tí, ktorým bolo odpustené. My máme novú identitu. A v tieni nášho zranenia, keď my sme zranení, tak niekomu odpustiť znamená, že ho vlastne odmením. Že ja zatiahnem jeho dlh. Vo svetle Ježišovho učenia my, kedykoľvek niekomu odpúšťame, tak iba si uvedomujeme, že sme tí, ktorí sme nehodne prijali odpustenia a dávame ho ďalej.

Odpustenie je dar jednej nehodnej duše druhej. A tak to, čo hovorí aj Ježiš v tejto radikálnej vete, je to, že srdce, ktoré nevie odpúšťať, je srdce, ktorému nebolo odpustené. Srdce, ktoré nechce odpustiť, je srdce, ktoré zabudlo. Zabudlo, aká je jeho identita. Srdce, ktoré možno že nikdy nezmenilo svoju identitu. Nikdy nepochopilo, že bolo veľmi obdarované. A zároveň je tento text obrovskou pozvánkou pre tých z nás, ktorí tu sme a ešte možno nezažívame s Bohom to, o čom tu hovorí Ježiš. Nezažili sme Božie odpustenie. Je to príležitosť začať žiť život úplne z novej perspektívy. Nemusíme byť obeťou, ale môžeme sa stať tým, kto je obdarovaný.